

Veileder for hesteeiere

Hvilke krav gjelder for identifikasjon av hester?

Forskrift om identifikasjon av dyr av hestefamilien

Denne veilederen er rettet mot deg som er eier eller holder av hestedyr. Her finner du informasjon om identifisering av hester og utstedelse av hestepass. Bestemmelsene gjelder alle dyr av hestefamilien, for eksempel esel, muldyr og hest. I denne veilederen bruker vi betegnelsen «hest».

Hvorfor er det nødvendig med identifikasjon av hester?

Når dyret slaktes for å brukes til menneskemat, vil en sikker identifikasjon øke mattryggheten. Identifikasjonen er også viktig ved handel og ved konkurranser.

Forskrift om identifikasjon av dyr av hestefamilien skal sørge for en sikker identifisering av hestedyr. Bestemmelsene stammer fra EU-forordningen (EU) 2015/262. Norge er gjennom EØS-avtalen pålagt å gjøre disse bestemmelsene gjeldene i norsk forskrift. Dette er gjort ved å ta forordningen i sin helhet inn i forskriften ved å vise til den i § 1. Selve forordningsteksten står etter selve forskriftsteksten.

Hvem gjelder forskriften for?

Forskriften gjelder for alle hesteeiere og hesteholdere i Norge. Dersom hesteholderen ikke er den samme som hesteeieren, skal hesteholderen rette seg etter forskriften på vegne av og etter avtale med hesteeieren. Det er en forutsetning at hesteeier har overlatt et visst ansvar til en bestemt hesteholder. I tillegg stiller forskriften krav til organer som utsteder pass, sentralt nasjonalt hesteregister og norske myndigheter.

Alle hester som er født og holdes permanent i Norge, skal være identifisert etter bestemmelsene i forskriften. At hesten holdes permanent i Norge, betyr at den er i landet i mer enn 90 dager sammenhengende.

Hvilke deler består identifikasjonen av?

Identifikasjonen (artikkel 4) består av

- et hestepass
- en identitetskontrollmetode
- en database hos organer som utsteder pass og et unikt id-nummer (UELN)
- et sentralt nasjonalt hesteregister

Hestepasset skal være unikt, livslangt og knyttet til en spesifikk hest.

I Norge er identitetskontrollmetoden at hesten merkes med elektronisk mikrochip. I tillegg skal hestepasset inneholde mikrochipkoden og et konturdiagram av hesten. Metoden skal knytte hesten og hestepasset sammen og vise at hesten har blitt identifisert.

Organer som utsteder hestepass, skal føre en database med spesifikke identitetsopplysninger (id-opplysninger) om alle hester de har utstedt hestepass til. Ved utstedelse av hestepass tildeles hesten et unikt id-nummer (UELN) som registreres i denne databasen. Id-opplysninger om hester som har utenlandsk pass og holdes permanent i Norge, skal i tillegg registreres i databasen til et norsk passutstedende organ.

Alle id-opplysninger som er registrert hos hvert enkelt organ som utsteder pass, skal jevnlig rapporteres til det sentrale nasjonale hesteregisteret. Her samles id-opplysninger om alle hestedyr som holdes permanent i Norge.

Hvem utsteder hestepass i Norge?

Det er ulike organer som utsteder pass, avhengig av hvilken rase hestedyret tilhører, og om det er stambokført eller ikke. Organer som utsteder pass til stambokførte dyr (betegnet «registrerte dyr», artikkel 2 bokstav e), må godkjennes av myndighetene etter avlsregelverket. Organer som utsteder pass til dyr som ikke er stambokførte (betegnet «avls- og produksjonsdyr», artikkel 2 bokstav g), utpekes av myndighetene etter identifikasjonsregelverket. Pass til ikke stambokførte dyr kalles ofte hvite pass.

Begrepet «avls- og produksjonsdyr» kan være forvirrende i norsk sammenheng. Det stammer fra europeiske forhold der disse hestene ofte holdes kun med tanke på produksjon av menneskemat. I Norge holdes hest nesten utelukkende som sports- og familiedyr. Den organiserte hesteavlen skjer med stambokførte hester, dvs. «registrerte dyr».

Det stilles en rekke krav til passutstedende organer. Retten til å utstede pass kan trekkes tilbake dersom kravene ikke tilfredsstilles.

Disse utsteder pass for stambokførte («registrerte») hester (<i>rase i parentes</i>)	Disse utsteder pass for hester som ikke er stambokførte («avls- og produksjonsdyr»)
Det Norske travselskap (<i>Norsk varmbloodstraver og Norsk kaldbloodstraver</i>)	Norsk Ponniavlsforening
Norsk Jockeyklub (<i>Engelsk fullblods</i>)	Norsk Varmblod
Norsk araberhestforening (<i>Fullblods araberhest</i>)	Norsk Hestesenter
NAHFs Shagyaavdeling (<i>Shagya</i>)	
Norsk Islandshestforening (<i>Islandshest</i>)	
Norsk Lipizzanerforening (<i>Lipizzaner</i>)	
Norsk Hestesenter (<i>Norsk fjordhest, Dølahest og Nordlands-/Lyngshest</i>)	
Norsk Ponniavlsforening (<i>Britiske ponniraser, Norsk sportsponni, Gotlandsruss, Amerikansk miniatyrhest</i>)	
Norsk Varmblod (<i>Norsk varmbloods ridehest</i>)	

Hvilke id-opplysninger blir registrert?

Det skal registreres spesifikke id-opplysninger om alle hester som holdes permanent i Norge. Id-opplysningene finnes i hestepasset og skal registreres i databasen til det organet som utsteder hestepasset til hesten.

Disse opplysningene skal registreres (artikkel 38):

Id-opplysninger om hesten som skal registreres	
<ul style="list-style-type: none">• Unikt individnummer (UELN)• Art • Kjønn• Farge • Fødselsdato• Mikrochipnummer• Fødselsland• Status som «registrert dyr» (stambokført) eller «avls- og produksjonsdyr» (ikke-stambokført)• Dato for utstedelse eller endring av hestepasset	<ul style="list-style-type: none">• Navn og adresse til den som søkte om hestepasset• Navn og adresse til den som søkte om endring av hestepasset• Hestens navn• Status som egnet eller uegnet til human konsum• Serienummer (dersom relevant)• Utstedelse av duplikat- eller erstatningspass• Landet hvor hesten holdes permanent• Dato for hestens død

Det passutstedende organet rapporterer id-opplysningene videre til det sentrale nasjonale hesteregisteret, som i Norge driftes av Norsk Hestesenter.

Du må rapportere når id-opplysningene endrer seg

Når id-opplysningene om hesten endres, skal du som hesteeier eller hesteholder rapportere dette (artikkel 27). Du må sende inn hestepasset innen 30 dager til det passutstedende organet der hesten er registrert, i det landet der hesten holdes permanent. Endrede id-opplysninger om stambokførte hester kan også rapporteres til det organet som opprinnelig utstedte hestepasset. Endring av id-opplysninger kan for eksempel være kastrering, stambokføring, hesten skal ikke brukes til menneskemat eller endring av landet der hesten holdes permanent.

Krav til rapportering når hesten tas ut av matkjeden

Som hesteeier eller hesteholder kan du selv velge å ta hesten permanent ut av matkjeden, altså bestemme at det ikke skal brukes til mat (human konsum). En veterinær skal ta hesten permanent ut av matkjeden hvis dyret er behandlet med medisiner som ikke er godkjent til hest eller andre matproduserende dyr. Veterinæren skal alltid avklare en slik behandling med eieren på forhånd. Tabellen under viser gruppering av medisiner brukt til hest.

Gruppe medisiner	Status etter behandling	Dokumentasjon og rapportering
Godkjent til matproduserende dyr	Hesten tas midlertidig ut av matkjeden i perioden som er beskrevet for medisinen	I hestens helsekort, trenger ikke rapporteres til passutstedende organ
Godkjent til hest, men ikke til andre matproduserende dyr	Hesten tas midlertidig ut av matkjeden i 6 måneder	I hestepasset avsnitt II del III, trenger ikke rapporteres til passutstedende organ
Ikke godkjent til hest eller andre matproduserende dyr	Hesten tas permanent ut av matkjeden	I hestepasset avsnitt II del II og rapporteres til passutstedende organ

Avsnitt II del II i hestepasset skal fylles ut av hesteeieren/hesteholderen eller veterinæren, avhengig av hvem som tar hesten ut av matkjeden.

Det organet der hesten er registrert, i det landet der hesten holdes permanent, skal ha rapport om endringen. Hesteeieren/hesteholderen eller veterinæren rapporterer, avhengig av hvem som tar hesten ut av matkjeden. Fristen er 14 dager etter at dyrets status ble endret.

Hesten skal tas permanent ut av matkjeden hvis det utstedes et duplikat- eller erstatningspass. Hvis det utstedes et duplikatpass, kan hesten tas 6 måneder midlertidig ut av matkjeden på visse vilkår, se avsnittet om duplikatpass. I disse tilfellene er det passutstedende organ som tar hesten ut av matkjeden og fyller ut avsnitt II i hestepasset.

Rapporteringen skjer ved å sende inn passet

Du rapporterer endrede id-opplysninger eller ny status i matkjeden ved å sende inn hestepasset til det passutstedende organet der hesten er registrert, i det landet der hesten holdes permanent.

Når hestepasset er sendt inn til organ som utsteder passet, kan du eller myndighetene be om at det utstedes et midlertidig id-dokument (vedlegg III). Dette er gyldig i maksimalt 45 dager og kan brukes når hesten flyttes i Norge. Dersom hesten skal flyttes til et annet EØS-land, må den også ha et helsesertifikat (artikkel 24).

Praktisk informasjon om hestepasset

Frister

Fristen for å søke om hestepass er senest når hestedyret er 6 måneder gammelt, eller 31. desember det året hestedyret er født, avhengig av hvilken dato som inntreffer sist (artikkel 11). Søknaden, som består av en identitetsbeskrivelse av hesten med hestens microchipnummer, sendes passutstedende organ for hestens rase.

Hestepasset skal være utstedt senest 1 måned etter at passutsteder har mottatt søknad om hestepass (artikkel 12).

Hestedyret skal i alle tilfeller ha et hestepass når det forlater stallen permanent. Unntak er hvis sendes direkte til slakteri før 12 måneders alder eller forlater stallen som føll ved foten.

I hvilket land utstedes passet?

Hestepasset utstedes normalt i det landet der hesten er født. Dersom et «registrert hestedyr» stambokføres i et annet EØS-land enn fødelandet, vil passet utstedes der. Forutsetningen er at det stambokførende organet i det andre EØS-landet har virkeområde som omfatter Norge. En

norskfødt hest kan derfor ha et hestepass utstedt i utlandet. I slike tilfeller skal id-opplysninger om hesten i tillegg registreres i Norge.

Slik utstedes passet

I god tid før søknadsfristen for hestepass kontakter du passutstedende organ for din hesterase. Passutstedende organ vil deretter sende deg de relevante papirene som skal fylles ut. Du må deretter tilkalle veterinær.

Veterinæren fyller ut papirene og lager en beskrivelse av hesten både skriftlig og grafisk (konturdiagram). I Norge er det ikke tillatt å erstatte konturdiagrammet med et foto av hestedyret (artikkel 10).

I tillegg merker veterinæren hesten elektronisk ved å implantere en mikrochip i halsmuskulaturen. Det er kun veterinæren som har lov til å implantere mikrochippen (§ 2a). I Norge tillates ikke alternativer til merking med mikrochip.

Veterinæren kan også ta DNA-prøve av hesten.

Ulike passutstedende organ har ulike rutiner for hvordan selve passutstedelsen gjennomføres. Når de har mottatt identitetsbeskrivelsen med mikrochipnummer og eventuell resultat fra DNA-prøve, fører de dette inn i hestepasset. Det er spesielt viktig at mikrochipnummeret føres inn i hestepasset på en måte som minimerer risikoen for framtidig forfalskning. Når hestepasset er ferdig blir det sendt til deg som sendte inn søknaden.

Oppbevaring av passet

Hestepasset skal alltid oppbevares i umiddelbar nærhet til hesten. Du trenger ikke nødvendigvis ha det med når hesten ris, kjøres eller er på beite, eller når den flyttes i en nødsituasjon, men du må alltid kunne vise det fram på kort varsel (artikkel 23).

Hvis hesten allerede har et pass

Det passutstedende organet skal kontrollere at hesten ikke allerede har et hestepass. De gjennomgår relevante papirer og elektronisk informasjon, vurderer hestens alder og undersøker det for tidligere påførte merker som kan tyde på at det allerede er identifisert.

Dersom de finner tegn på tidligere identifisering, utsteder de et duplikat- eller erstatningspass. Opplysningene som er oppdaget, skal føres inn i dette passet på et passende sted.

Når kan nye pass utstedes selv om det ikke er søkt innen fristen?

Et nytt hestepass skal bare utstedes dersom det er søkt om hestepass innen fristen, men det er visse unntak (artikkel 12). Nytt hestepass kan også utstedes dersom:

- tidligere utstedt hestepass ikke oppfyller kravene til utforming, men inneholder alle påkrevde opplysninger
- hesten føres inn i stambok etter å ha hatt et hvitt pass
- opprinnelig microchip slutter å virke
- medfødt eller påført alternativt merke ikke lenger egner seg til formålet og eksisterende pass ikke kan endres
- hestepasset konfiskeres av Mattilsynet i forbindelse med et tilsyn

Utstedelse av duplikatpass – når hestepasset mistes eller søknadsfristen ikke holdes

Duplikatpasset har samme innhold og utforming som et ordinært hestepass, men er merket med «Duplikathestepass».

- Dersom du mister hestepasset, skal det utstedes et duplikatpass. Det forutsetter at hesten er identifisert tidligere og har mikrochip eller alternativt merke.
- Dersom du søker om hestepass etter fristen, men innen 12 måneders alder, og føllet kan knyttes til en hoppe med hestepass gjennom et bedekningssertifikat, skal det utstedes et duplikatpass.
- Dersom opplysningene i hestepasset er feil, skal det utstedes et duplikatpass.

Samme organ som utstedte det opprinnelige hestepasset, skal utstede duplikatpasset (artikkel 29-31). Dersom dette organet ikke lenger eksisterer, skal duplikatpasset utstedes av passutstedende organ for samme rase i det landet der hesten holdes permanent. Om nødvendig kan det implanteres mikrochip.

Når et duplikatpass utstedes, skal hesten i utgangspunktet tas permanent ut av matkjeden. I enkelte tilfeller kan hesten tas inn i matkjeden igjen etter 6 måneder. Forutsetningen er at du som hesteeier eller hesteholder ovenfor Mattilsynet kan dokumentere at hestedyret ikke har blitt behandlet med medisiner som krever permanent eksklusjon fra matkjeden, eller at du har søkt om hestepass etter fristen, men innen hestens første leveår.

Utstedelse av erstatningspass – når et hestedyr ikke har fått pass i første leveår

Erstatningspasset har samme innhold og utforming som et ordinært hestepass, men er merket med «Erstatningshestepass».

Hvis hestedyret ikke har fått hestepass innen sitt første leveår, kan det utstedes et erstatningspass. Forutsetningen er at det ikke er mulig å finne tegn på at hesten tidligere er identifisert. Det passutstedende organet for rasen (se oversikt over) i det landet der hestedyret permanent holdes, skal utstede erstatningspasset. Hestedyret skal merkes med mikrochip når det utstedes erstatningspass (artikkel 32). Hestedyret tas i disse tilfellene permanent ut av matkjeden.

Utforming av hestepasset

Hestepasset skal være et hefte i A5-format der sidene ikke kan skilles fra hverandre. Det skal inneholde ulike avsnitt, beskrevet i vedlegg I av forordningen, i en bestemt rekkefølge. Hestepass til «registrerte hestedyr» (stambokførte hester) skal minst inneholde avsnitt I-IX. Hestepass til «avls- og produksjonsdyr» (ikke-stambokførte hester) skal minst inneholde avsnitt I-IV.

Omslaget skal beskytte passet tilstrekkelig og kan ha logo for passutstedende organ. Avsnitt I del A, som inneholder en beskrivelse av hesten, skal være laminert etter at det er fylt ut, eller være trykket på en måte som gjør det umulig å endre innholdet (artikkel 7).

Krav til tilleggsregistrering

Ved permanent innførsel eller import

Når en hest innføres eller importeres permanent til Norge, skal id-opplysninger om hesten tilleggsregistreres hos et norsk passutstedende organ. Organet rapporterer alle id-opplysningene videre til det sentrale nasjonale hesteregisteret.

Hvis en hest holdes i Norge i mer enn 90 dager, regnes det som en permanent innførsel eller import og hesten må tilleggsregistreres i Norge. Dersom hingster holdes i Norge i mer enn 90

dager i bedekningssesongen, regnes ikke det som permanent innførsel eller import. Det samme gjelder nødvendig opphold på veterinærklinikk ut over 90 dager (artikkel 27).

Ved permanent innførsel (fra EØS-land)

Du som hesteeier eller hesteholder skal sende inn hestepasset til passutstedende organ i Norge senest 30 dager etter at tollprosedyren er sluttført.

Hvis hesten ikke har implantert en mikrochip kan det for «registrerte hester» stilles krav om implantering av mikrochip ved registrering i Norge. Det kan også stilles krav om implantering av ny mikrochip dersom tidligere implantert mikrochip ikke lenger fungerer.

Ved permanent import (fra land utenfor EØS)

Dersom hesten opprinnelig kommer fra et land utenfor EØS, skal du sende inn hestepasset til det norske passutstedende organet som er relevant for rasen (se oversikt over). Dersom hestepasset tilfredsstiller kravene, vil passutstedende organ bare tilleggsregistrere id-opplysningene om hesten i sin database.

Dersom hestepasset ikke oppfyller kravene, skal passutstederen om mulig supplere passet med manglende opplysninger og registrere dem i sin database. Dersom det eksisterende hestepasset ikke kan suppleres, er det ikke gyldig. Passutstederen skal da utstede et duplikat eller erstatningspass (artikkel 15), se avsnitt om duplikat- og erstatningspass lenger opp.

Når en norsk hest har utenlandsk hestepass

Norske hester som er stambokført i utlandet og har pass fra dette landet, skal også tilleggsregistreres dersom hesten holdes permanent i Norge. Dersom du har en hest med pass fra utlandet, ta kontakt med passutstedende organ for rasen i Norge. Om hestepasset oppfyller kravene i forordningen skal hesten ikke få nytt pass i Norge.

Krav til registrering når hesten dør

Når hesten dør, skal hestepasset og mikrochippen håndteres på en bestemt måte for å unngå misbruk (artikkel 35 og 36).

Ved slakt

Hestepasset og helsekortet skal følge hesten til slakteriet. En offentlig veterinær på slakteriet vurderer hestepasset og helsekortet for å avgjøre om hesten kan slaktes til mat (humant konsum).

Når dyret er slaktet, gjør veterinæren hestepasset ugyldig og sender det inn til passutstedende organ for registrering. Du har rett til å få det ugyldiggjorte hestepasset tilsendt som et minne hvis du ønsker det. Alternativt destrueres hestepasset, og det blir sendt en erklæring om hestens død til passutstedende organ.

Ved avlivning på grunn av smittsom sykdom

Hvis hesten avlives på grunn av smittsom sykdom, skal hestepasset overlates til en offentlig veterinær. Veterinæren ugyldiggjør det og sender det inn til passutstedende organ for registrering. Du har rett til å få det ugyldiggjorte hestepasset tilsendt som et minne hvis du ønsker det. Alternativt destrueres hestepasset, og det blir sendt en erklæring om hestedyrets død til passutstedende organ. Mikrochipen skal ikke fjernes fra hestekroppen.

Ved all annen avlivning eller død

Ved all annen avlivning eller død skal du som hesteeier eller hesteholder sende inn hestepasset til det organet som opprinnelig utstedte det. Du har rett til å få det ugyldiggjorte hestepasset tilsendt som et minne hvis du ønsker det. Mikrochipen skal ikke fjernes fra hestekroppen.